Roman: Türün Genel Özellikleri

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Roman:** Gerçek ya da gerçeğe uygun olayları, geniş bir zaman ve mekân içinde, çok sayıda kişiyle, ayrıntılı biçimde anlatan uzun kurmaca düzyazı türüdür.
- **Özellikleri:** Olay örgüsü hikâyeye göre daha karmaşıktır; ana olayın yanında yan olaylar bulunur. Kişiler ruhsal ve toplumsal yönleriyle derinlemesine işlenir; betimleme, diyalog, iç konuşma, geriye dönüş gibi teknikler kullanılır.
- **Batı'da roman:** Modern romanın ilk büyük örneği olarak Cervantes'in "Don Kişot" adlı eseri kabul edilir.
- **Türk edebiyatında roman:** Tür, Tanzimat döneminde Batı'dan alınmıştır. İlk çeviri roman Yusuf Kâmil Paşa'nın "Telemak" çevirisi; ilk yerli roman Şemsettin Sami'nin "Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat"ı; ilk edebî roman Namık Kemal'in "İntibah"ıdır. Halit Ziya Uşaklıgil "Mai ve Siyah", "Aşk-ı Memnu" ile Batılı anlamda romanın ustalarındandır.
- **Roman ve okur:** Romanlar okura farklı hayatları yaşatır, toplumun ve dönemin tanıklığını yapar; sinema ve diziye uyarlanarak geniş kitlelere ulaşabilir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Roman, hikâyeye göre daha geniş bir zaman ve mekânı kapsar.
( ) Romanda yalnızca tek bir olay anlatılır, yan olaylara yer verilmez.
( ) Roman kurmaca bir türdür.
( ) Roman türü Türk edebiyatına Tanzimat döneminde girmiştir.

2 Türk edebiyatının **ilk yerli romanı** kabul edilen "Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat" kimindir?

A) Şemsettin Sami
B) Namık Kemal
C) Ahmet Mithat Efendi
D) Şinasi
E) Ziya Paşa

3 Roman ile hikâyeyi aşağıdaki ölçütlere göre karşılaştırınız.

a) Uzunluk
b) Kişi sayısı
c) Zaman ve mekân

4 Aşağıdaki eserlerden hangisi Türk edebiyatının **ilk edebî romanı** kabul edilir?

A) Telemak B) Mai ve Siyah C) Çalıkuşu D) İntibah E) Cezmi

5 Yazar ve eserleri eşleştiriniz.

1. Cervantes 2. Halit Ziya Uşaklıgil 3. Reşat Nuri Güntekin 4. Yusuf Kâmil Paşa

a) Çalıkuşu
b) Telemak (çeviri)
c) Don Kişot
d) Aşk-ı Memnu

6 Aşağıdakilerden hangisi romanın **genel özelliklerinden biri değildir**?

A) Kişilerin ruh dünyasının ayrıntılı işlenmesi
B) Ölçülü ve uyaklı dizelerle yazılması
C) Ana olayın yanında yan olayların bulunması
D) Geniş bir zaman dilimine yayılabilmesi
E) Betimleme ve diyaloglardan yararlanılması

7 "Kasabanın tek caddesi, akşamüstleri tren istasyonundan çarşıya kadar uzanan bir gezinti yoluna dönerdi. Memurlar, esnaf, okuldan dönen öğrenciler aynı kaldırımı paylaşır, birbirlerini selamlarken birbirlerinin bütün hayatını da bilirlerdi. Genç doktor Selim kasabaya geldiği ilk hafta, bu selamların ardındaki fısıltıları henüz duymuyordu; duyduğunda ise artık çok geçti."
Bu parça bir romanın başından alınmıştır. Parçada aşağıdakilerden hangisi **yoktur**?

A) Mekânın tanıtılması
B) Bir kişinin tanıtılması
C) Olayların geçtiği yılın tam olarak belirtilmesi
D) Merak uyandıran bir ipucu
E) Toplumsal çevreye ilişkin ayrıntılar

8 "Kasabanın tek caddesi, akşamüstleri tren istasyonundan çarşıya kadar uzanan bir gezinti yoluna dönerdi. Memurlar, esnaf, okuldan dönen öğrenciler aynı kaldırımı paylaşır, birbirlerini selamlarken birbirlerinin bütün hayatını da bilirlerdi. Genç doktor Selim kasabaya geldiği ilk hafta, bu selamların ardındaki fısıltıları henüz duymuyordu; duyduğunda ise artık çok geçti."
Bu parçanın son cümlesi okurda nasıl bir beklenti oluşturur? Kısaca yazınız.

9 Modern romanın ilk büyük örneği kabul edilen "Don Kişot" hangi yazara aittir?

A) Montaigne B) Shakespeare C) Tolstoy D) Victor Hugo E) Cervantes

10 Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun sözcükleri yazınız.

yan olay – kurmaca – uyarlama – Tanzimat

a) Roman, gerçeğe benzeyen ..... bir dünya kurar.
b) Romanda ana olayı destekleyen .....lar bulunur.
c) Roman türü Türk edebiyatına ..... döneminde girmiştir.
d) Bir romanın sinema filmine dönüştürülmesine ..... denir.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 "Roman, hayatı bir dürbünle değil bir mercekle inceler. Uzaktaki büyük olayları değil, sıradan bir insanın sıradan bir gününde saklı olan büyük kırılmaları gösterir. Bu yüzden iyi bir romanı okuyan kişi, yalnızca başkasının hayatını öğrenmez; kendi hayatına da o mercekle bakmaya başlar."
Bu paragrafta romanla ilgili asıl vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Roman, sıradan hayatların ayrıntılarındaki derinliği gösterir ve okurun kendine bakışını etkiler.
B) Roman yalnızca tarihî olayları konu edinmelidir.
C) Romanı okumak için özel araçlara ihtiyaç vardır.
D) Roman, olayları uzaktan ve genel hatlarıyla anlatır.
E) Sıradan insanların hayatı roman konusu olamaz.

12 "Roman, hayatı bir dürbünle değil bir mercekle inceler. Uzaktaki büyük olayları değil, sıradan bir insanın sıradan bir gününde saklı olan büyük kırılmaları gösterir. Bu yüzden iyi bir romanı okuyan kişi, yalnızca başkasının hayatını öğrenmez; kendi hayatına da o mercekle bakmaya başlar."
Bu paragrafta "dürbün" ve "mercek" sözcükleriyle yapılan karşılaştırmanın amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilimsel araçların işlevlerini açıklamak
B) Roman ile tarih arasındaki farkı sayısal olarak göstermek
C) Okurların gözlük kullanması gerektiğini belirtmek
D) Romanın gerçekle hiçbir ilgisi olmadığını kanıtlamak
E) Romanın büyük olaylardan çok ayrıntılara odaklandığını somutlaştırmak

13 Bir roman hakkında şu bilgiler veriliyor:
I. Olaylar, bir ailenin üç kuşağı boyunca yaklaşık altmış yıla yayılır.
II. Ana olayın yanında aile bireylerinin yaşadığı pek çok yan olay anlatılır.
III. Metin, hece ölçüsüyle yazılmış dörtlüklerden oluşur.
Bu bilgilerden hangileri roman türünün özellikleriyle **uyumludur**?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I ve III

14 Aşağıdaki yazar–eser eşleştirmelerinden hangisi **yanlıştır**?

A) Reşat Nuri Güntekin – Mai ve Siyah
B) Namık Kemal – İntibah
C) Şemsettin Sami – Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat
D) Halit Ziya Uşaklıgil – Aşk-ı Memnu
E) Peyami Safa – Fatih-Harbiye

15 Okuduğunuz ya da izlediğiniz bir romanın sinema filmine veya diziye uyarlanmasının okura/izleyiciye bir katkısını ve bir sınırlılığını yazınız.

16 Aşağıdakilerden hangisi romanda kişilerin **ruh dünyasının** yansıtılmasına en uygun örnektir?

A) Kasabanın kuzeyinde, dereyi aşan taş bir köprü vardı.
B) Tren saat on yedide istasyona girdi.
C) Konağın bahçesinde üç çınar, bir kuyu ve küçük bir havuz bulunuyordu.
D) Neslihan pencereden bakarken içinde adını koyamadığı bir boşluğun büyüdüğünü hissetti; sevinmesi gereken bu günde neden hüzünlendiğini kendine bile açıklayamıyordu.
E) Babası o yıl tarlanın yarısını satmıştı.

17 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) İlk çeviri roman, Yusuf Kâmil Paşa'nın çevirdiği "Telemak"tır.
( ) Romanlar yazıldıkları dönemin toplumsal hayatına ışık tutabilir.
( ) Romandaki kişilerin tamamı gerçek hayatta yaşamış kişilerdir.
( ) Roman yalnızca birinci kişi ağzından anlatılabilir.

18 Bir romanın okurlar üzerindeki etkisiyle ilgili aşağıdaki durumlardan hangisi, romanın **toplumsal tanıklık** işlevine örnektir?

A) Bir okurun romanı bir oturuşta bitirmesi
B) Bir tarihçinin, bir romandan yararlanarak o dönemin şehir hayatını ve aile yapısını incelemesi
C) Romanın kapağının yeniden tasarlanması
D) Bir öğrencinin romandaki bir sözü defterine yazması
E) Romanın farklı bir dile çevrilmesi

19 "Hikâye bir odanın penceresinden bakmaksa roman o evin bütün odalarını dolaşmaktır." benzetmesiyle vurgulanan fark aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hikâyenin romandan daha eski bir tür olması
B) Romanın yalnızca ev içinde geçmesi
C) Romanın hikâyeye göre daha geniş ve ayrıntılı bir anlatım alanı olması
D) Hikâyenin kurmaca, romanın gerçek olması
E) Romanın diyaloglardan oluşması

20 Türk edebiyatında **ilk tarihî roman** kabul edilen "Cezmi" adlı eserin yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şemsettin Sami
B) Halit Ziya Uşaklıgil
C) Namık Kemal
D) Reşat Nuri Güntekin
E) Ahmet Mithat Efendi

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 "Roman, edebiyatın en genç ama en doyumsuz türüdür. Şiirden imgeyi, tiyatrodan diyaloğu, tarihten olayı, denemeden düşünceyi alır ve hepsini kendi potasında eritir. Bu yüzden onu tek bir tanıma sığdırmak her zaman zor olmuştur."
Bu paragrafta romanla ilgili asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Roman, edebiyatın en eski türüdür.
B) Romanda yalnızca diyaloglara yer verilir.
C) Roman, şiirin bir alt türüdür.
D) Romanın kesin ve değişmez bir tanımı vardır.
E) Roman, başka türlerin imkânlarını kendi yapısında birleştirebilen esnek bir türdür.

22 "Kasabanın tek caddesi, akşamüstleri tren istasyonundan çarşıya kadar uzanan bir gezinti yoluna dönerdi. Memurlar, esnaf, okuldan dönen öğrenciler aynı kaldırımı paylaşır, birbirlerini selamlarken birbirlerinin bütün hayatını da bilirlerdi. Genç doktor Selim kasabaya geldiği ilk hafta, bu selamların ardındaki fısıltıları henüz duymuyordu; duyduğunda ise artık çok geçti."
Bu parçadan hareketle romanla ilgili aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

A) Kasaba halkının birbirini yakından tanıdığı
B) Olay örgüsünün tek bir sahneyle sınırlı kalacağı
C) Genç doktorun kasabaya yeni geldiği
D) İlerleyen bölümlerde doktoru zor günlerin beklediği
E) Toplumsal çevrenin olayları etkileyeceği

23 Tanzimat döneminde roman türüyle ilgili
I. Roman, Batı edebiyatından alınmış bir türdür.
II. İlk yerli roman, Namık Kemal'in İntibah'ıdır.
III. İlk çeviri roman, Yusuf Kâmil Paşa'nın çevirdiği Telemak'tır.
bilgilerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I ve III

24 "Bir romanı bitirdiğimizde içimizde bir boşluk kalır. Aylarca birlikte yaşadığımız insanlarla vedalaşmışızdır. Onların sesleri kulağımızda, sokakları gözümüzün önündedir. İşte bu boşluk, romanın bize bıraktığı en değerli iz olabilir."
Bu paragraftan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Roman, okurla kişiler arasında güçlü bir duygusal bağ kurabilir.
B) Uzun romanlar okuru her zaman yorar.
C) Roman okumak okurda olumsuz duygular bırakmamalıdır.
D) Romanların sonu mutlaka mutlu bitmelidir.
E) Okurlar roman kahramanlarını kısa sürede unutur.

25 Aşağıdaki durumlardan hangisi, romanın "geniş zaman" özelliğinden **en çok** yararlanıldığını gösterir?

A) Bir öğrencinin sınav sabahı yaşadığı heyecanın anlatılması
B) Bir yolcunun otobüste geçirdiği bir saatin anlatılması
C) Bir düğün gecesinin olaylarının aktarılması
D) Bir köyün savaş yıllarından günümüze kadar geçirdiği değişimin, köyde doğan bir kadının gözünden anlatılması
E) Bir çocuğun kaybolduğu öğleden sonranın anlatılması

26 "Roman okuru, tek bir hayatta birçok hayat yaşayan insandır."
Bu sözü roman türünün özellikleriyle ilişkilendirerek 2-3 cümleyle açıklayınız.

27 "Tanzimat romancıları, okura yalnızca bir hikâye anlatmakla yetinmez; zaman zaman olayı keser, okura doğrudan seslenerek bilgi verir, öğüt de verirdi."
Bu bilgiye göre Tanzimat dönemi romanları için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Yazarın kendini tamamen gizlediği
B) Olayların yalnızca diyaloglarla aktarıldığı
C) Yazarın anlatıma müdahale ettiği, öğretici bir tutum taşıdığı
D) Okura hiçbir bilgi verilmediği
E) Romanların şiir biçiminde yazıldığı

28 "Bir roman uyarlaması izlediğimizde çoğu zaman 'Kitabı daha güzeldi.' deriz. - - - - Romanda kahramanın yüzünü, sesini, evini biz kurarız; filmde ise bu dünyayı yönetmen bizim yerimize kurmuştur."
Bu paragrafta boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Bunun nedeni, okurken zihnimizde kendi filmimizi çekmiş olmamızdır.
B) Oysa filmler romanlardan her zaman daha uzundur.
C) Yönetmenler romanları okumadan film çeker.
D) Bu yüzden roman uyarlamaları yasaklanmalıdır.
E) Filmlerde müzik kullanılması izleyiciyi yorar.

29 Aşağıdaki romanlardan hangisi **Halit Ziya Uşaklıgil**'e aittir?

A) Çalıkuşu B) Mai ve Siyah C) İntibah D) Cezmi E) Fatih-Harbiye

30 "Kimi romanlar yayımlandıkları yıl çok okunur, sonra unutulur. Kimileri ise ilk yıllarında fark edilmez ama zaman geçtikçe değeri anlaşılır. Bir romanın kalıcılığını belirleyen, satış rakamlarından çok, farklı kuşaklardan okurlara bir şey söyleyebilmesidir."
Bu paragrafın yazarının görüşüne göre bir romanın kalıcı olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) İlk yıl yüksek satış yapmasına
B) Kısa ve kolay okunur olmasına
C) Tanınmış bir yayınevinden çıkmasına
D) Farklı dönemlerin okurlarında karşılık bulabilmesine
E) Sinemaya uyarlanmasına

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**